

Пострадалите - свидетели в наказателния процес, имат право на видеоконферентен разпит

Присъствието в съдебната зала до подсъдимите е травматизиращо и за непреките жертви на престъпление

Съюзът на съдиите в България (ССБ) е партньор по [проекта INVICTUS](#), чиято цел е да се подобри оценката на нуждите на пострадалите от престъпления, насочването им към различни форми на подкрепа и предоставянето на информация на тях и техните близки по време на съдебния процес. Организации от България, Белгия, Нидерландия, Франция, Италия, Хърватска и Португалия проучват и огласяват добрите практики, които държавите от Европейския съюз са длъжни да следват по силата на [Директива 2012/29/ЕС от 2012 г.](#) за минималните стандарти относно правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления.

В изпълнение на проекта ССБ публикува серия от материали за реални дела, разгледани от български съдии.

Според Директивата на ЕС за правата на пострадалите непреките жертви на престъплението, каквито са членовете на семейството на жертвата, също се ползват от защита. По време на съдебен процес тези хора обикновено биват призовани като свидетели. Казус от Софийския градски съд (СГС) като първа инстанция илюстрира как такъв свидетел може да получи подкрепа.

Става дума за дело за палеж на заведение в центъра на София, за което са подсъдими мъж и жена. Ресторантът е подпален от тях през нощта, като е изгоряло значително имущество и се е създала опасност огънят да обхване съседните жилищни сгради и да застраши живота и имуществото на спящите в тях хора.

По делото като свидетел е призована дъщерята на управителката на заведението. Фирмата на дъщерята е наела помещението, но управлението на ресторанта се осъществява от нейната майка, която по време на разследването умира. Призована като свидетел, дъщерята заявява, че изпитва страх да бъде разпитвана в съдебна зала в присъствието на подсъдимите.

Съдът зачита правото ѝ като пострадала да ѝ бъде осигурена защита по чл. 19 от Директива 2012/29 на Европейския съюз за правата на пострадалите - а именно правото да се поиска и избягване на контакт с подсъдимите лица на пострадалите, които имат качеството на свидетели. В директивата се казва: „*Даде-но лице следва да бъде считано за жертва независимо от това дали извършителят на престъплението е установен, задържан, дали спрямо него се провежда наказателно преследване или е осъден и независимо от родствения връзка между извършителя и съответното лице. Възможно е членовете на семейството на жертвата също да са претърпели вреди в резултат на престъплението. По-специално членовете на семейството на лице, чиято смърт е била причинена пряко от престъпление, може да са претърпели вреди в резултат на престъплението. Такива членове на семейството, които са непреки жертви на престъплението, следва поради това също да се ползват от защитата по настоящата директива.*“

За целта свидетелката е настанена в помещение в Съдебната палата, от което е осъществена видеоконферентна връзка с нея. Разпитът е проведен без изменение на нейния лицев образ и говор.

Така, без жената да бъде травмирана допълнително, съдът провежда разпита ѝ в спокойна и сигурна обстановка. Прочетени са и показанията ѝ от досъдебното производство, като те са кредитирани от съда, като в мотивите към присъдата е посочено, че няма основания за подлагане под съмнение на достоверността на показанията ѝ и представения от нея опис относно броя и вида на вещите, които са се намирали в ресторанта преди пожара и които са унищожени от него.

Делото приключва с осъдителна присъда на СГС спрямо двамата обвиняеми и е потвърдена от следващите две инстанции.